

nowa Energia

ELEKTROCIEPŁOWNIA PRZYSZŁOŚCI

Czy ogrzeje nas biogaz i AI?

Posłuchaj podcastu

■ Sławomir Wołyniec,
Właściciel i Prezes EC Zagłębie Dąbrowskie (Grupa Altum)

Absurdy prawne na drodze transformacji energetycznej

Absurdów prawnych w transformacji energetycznej jest wiele i myślę, że każdy Energetyk i ciepłownik mógłby podać znacznie więcej niż jeden przykład. W tym artykule chciałbym się skupić na jednym z największych, który stanowi bardzo poważne zagrożenie - zwłaszcza dla dużych jednostek kogeneracyjnych.

W obowiązującym systemie EU ETS, zasady nakładania administracyjnych kar pieniężnych za nierozliczenie w terminie uprawnień do emisji CO₂ - określone w art. 104 ustawy z dnia 12 czerwca 2015 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych - są nieproporcjonalne i nieelastyczne

względem specyfiki podmiotów objętych systemem. Obecna konstrukcja prawna nie pozwala na uwzględnienie kluczowych czynników, takich jak: przyczyny naruszenia obowiązku, sytuacja ekonomiczna przedsiębiorstwa, czy jego rola w systemie elektroenergetycznym państwa, czy regionu.

Sztywny mechanizm kar i jego skutki

Zgodnie z art. 104 ust. 1 ustawy, za każdą nierozliczoną w terminie tonę emisji CO₂, prowadzący instalację podlega administracyjnej karze pieniężnej w wysokości 100 euro (plus waloryzacja).

Fot.: pixabay, Nowa Energia

Oznacza to, że niezależnie od przyczyn opóźnienia, wysokość sankcji nie ulega zindywidualizowaniu i jest nakładana obligatoryjnie i automatycznie nie tylko za brak rozliczenia, ale także za rozliczenie po terminie. W praktyce:

- Brak rozliczenia w terminie 1 000 ton CO₂ = kara 100 000 EUR + waloryzacja,
- Brak rozliczenia w terminie 500 000 ton CO₂ = kara 50 000 000 EUR + waloryzacja.

W sektorze ciepłowniczym, gdzie rentowność od lat jest ujemna (wg URE „Energetyka Ciepła w liczbach 2023”, średni wskaźnik rentowności dla kogeneracji od 2019 r. pozostaje na poziomie ujemnym, 2019 r.: -6%, 2020: -6%, 2021: -11%, 2022: -38%, 2023: -17%), nałożenie takiej kary w przypadku, gdyby stała się wykonalna - może oznaczać upadłość firmy.

Przyczyny opóźnień - niezawinione i systemowe

Wbrew intencjom ustawodawcy, wiele przypadków nierozliczenia emisji w terminie nie wynika z winy podmiotów. Przedsiębiorstwa funkcjonujące w systemie taryfowym zatwierdzanym przez URE nie mają możliwości elastycznego dostosowywania cen do kosztów zakupu uprawnień do emisji (EUA). Często cena taryfowa zatwierdzana jest z wielomiesięcznym opóźnieniem i nie pokrywa rynkowych kosztów działalności.

Warto w tym miejscu przypomnieć wpis, który zamieścił w serwisie LinkedIn w marcu 2025 r. Prezes Veolia Energia Warszawa - Paweł Orłof: *Transformacja energetyczna polskiego ciepłownictwa wymaga szybkich zmian regulacyjnych. To ostatni moment. Ceny ciepła systemowego w Polsce należą do najniższych w regionie. W stosunku do krajów sąsiednich - Niemiec i Republiki Czeskiej, są nawet o 60% niższe (porównanie cen w dużych miastach).*

W rezultacie dochodzi do sytuacji, w której:

- Przedsiębiorstwo nie posiada środków na zakup wystarczającej liczby uprawnień,
- Nie może przerwać produkcji z uwagi na obowiązek zapewniania ciepła systemowego,
- Zostaje ukarane z powodu okoliczności, na które nie miało żadnego wpływu.

Brak możliwości miarkowania kary

Art. 106 ust. 1 ustawy wskazuje, że karę nakłada Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska. Jednak w praktyce organy WIOŚ traktują przepisy o karach jako **lex specialis**, wyłączając możliwość stosowania przepisów ogólnych Kodeksu Postępowania Administracyjnego, w szczególności art. 189d i art. 189f k.p.a. dotyczących miarkowania kary lub odstąpienia od jej nałożenia.

To oznacza:

- Brak oceny zawinienia,
- Brak uwzględnienia interesu społecznego,
- Brak ochrony podmiotów o strategicznym znaczeniu (np. w zakresie obronności lub bezpieczeństwa energetycznego).

Głos środowiska i rekomendacje WRDS

Wobec skali problemu, Wojewódzkie Rady Dialogu Społecznego w Katowicach i Lublinie przyjęły jednogłośnie stanowiska postulujące pilną nowelizację przepisów:

- [Stanowisko WRDS Katowice z dnia 23 lipca 2024 roku:](#)

4. Zmiana systemu ustalania i zatwierdzania taryf za ciepło dla firm wytwarzających ciepło (w szczególności w kogeneracji), w taki sposób, aby pokrywały one koszt ich produkcji. Kontynuowanie sytuacji, w której taryfa za ciepło dla firm wytwarzających ciepło (w szczególności w kogeneracji) nie pokrywa kosztów produkcji, może doprowadzić do upadku tych firm i stanowi po-

ważne zagrożenie dla stabilności dostaw ciepła systemowego dla jego odbiorców (ponad 50% społeczeństwa).

7. Dokonanie pilnych zmian w zakresie przepisów regulujących sposób karania podmiotów, które nie dokonały rozliczenia uprawnień do emisji w ustawowym terminie, tak aby organ administracyjny nakładający karę mógł stosować w tym zakresie odpowiednie dyrektywy wymiaru administracyjnej kary pieniężnej (jak choćby art. 189 d k.p.a.), tak aby zapewnić przestrzeganie wynikającej zarówno z Konstytucji RP, jak i prawa europejskiego zasady proporcjonalności.

- [Stanowisko WRDS Lublin z dnia 29 października 2024:](#)

3. Zmiany w zakresie przypisów regulujących sposób karania podmiotów. Dokonanie pilnych zmian w prawie dotyczącym nakładania kar na przedsiębiorstwa, które nie dokonały rozliczenia uprawnień do emisji w ustalonych terminie, tak aby organ administracyjny nakładający karę mógł stosować w tym zakresie odpowiednie dyrektywy wymiaru administracji kary pieniężnej (jak choćby art. 189 d k.p.a.), tak aby zapewnić przestrzeganie wynikającej zarówno z Konstytucji RP, jak i prawa europejskiego zasady proporcjonalności.

5. Racjonalizacja systemu taryfowego. Konieczna jest zmiana systemu ustalania i zatwierdzania taryf za ciepło, aby zapewnić pokrycie rzeczywistych kosztów produkcji, szczególnie dla firm działających w kogeneracji, czyli jednoczesnego wytwarzania energii elektrycznej i ciepła. System ten powinien być skonstruowany tak, aby wspierać stabilność sektora ciepłowniczego, a jednocześnie chronić odbiorców przed nadmiernymi podwyżkami cen, co może negatywnie wpływać na gospodarstwa domowe.

Wskazano w nich m.in. konieczność dostosowania systemu kar do zasad proporcjonalności i sprawiedliwości społecznej, z uwzględnieniem szczególnej roli sektora ciepłowniczego kogeneracyjnego.

Propozycja rozwiązania - nowe brzmienie art. 106

W przygotowanym przez ekspertów i wspieranym przez EC ZAGŁĘBIE DĄBROWSKIE projekcie nowelizacji ustawy proponuje się m.in.:

- Obowiązkowe stosowanie art. 189a-189k k.p.a. do postępowań dotyczących kar,
- Możliwość uwzględnienia:
 - roli podmiotu w systemie energetycznym i ciepłowniczym regionu,
 - decyzji URE i niskiej taryfie, która uniemożliwiła zakup uprawnień,
 - działania w stanie wyższej konieczności,
- Możliwość odstąpienia od kary, jeśli naruszenie było niezawinione i zachodzi interes publiczny.

Wsparcie organizacji branżowych

W działania na rzecz zmiany obecnych, nieelastycznych i często absurdalnych przepisów zaangażowały się liczne organizacje, w tym **Stowarzyszenie Odpowiedzialna Transformacja Energetyczna (SOTE)** - www.sote.org.pl - które jako głos środowiska elektrociepłowni i przemysłu wspiera legislacyjne, konsultacyjne i eksperckie inicjatywy prowadzące do stworzenia spójnych, proporcjonalnych i sprawiedliwych ram prawnych transformacji energetycznej. Podobne stanowisko zajmują również inne stowarzyszenia i organizacje branżowe, apelujące o regulacje uwzględniające realia funkcjonowania sektora i interes publiczny.

Nadrzędnym celem systemu ETS powinna być redukcja emisji gazów cieplarnianych - a **nie bankructwo firm strategicznych**. Dlatego konieczna jest szybka nowelizacja ustawy i uznanie, że nie każdy przypadek powinien być traktowany tak samo. W przeciwnym razie narzędzie, które miało chronić środowisko, stanie się narzędziem destrukcji branży ciepłowniczej i nie tylko tej branży.

EC ZAGŁĘBIE DĄBROWSKIE apeluje o wsparcie deregulacji i wprowadzenie racjonalnych, zgodnych z Dyrektywą UE oraz Konstytucją RP zasad odpowiedzialności administracyjnej w systemie ETS.

Można wesprzeć inicjatywę i zagłosować na zmianę przepisów: Sprawiedliwe kary w systemie handlu emisjami (EU ETS) na: sprawdzaMY.com □

REKLAMA

Fot.: unsplash.com, Nowa Energia